

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

8. veebruar 1990*

Kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 5 lõike 1 tõlgendamine – Kinnisvara müük –
Majandusliku omandiõiguse üleminek

Kohtuasjas C-320/88,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Hoge Raad der Nederlandeni eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Staatssecretaris van Financiën

ja

Shipping and Forwarding Enterprise Safe BV (Safe Rekencentrum BV), registrijärgne asukoht Hillegom (Madalmaad),

saada eelotsust 17. mai 1977. aasta kuuenda nõukogu direktiivi 77/388/EMÜ kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT 1977, L 145, lk 1) artikli 5 lõike 1 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (kuues koda)

koosseisus: koja esimees C. N. Kakouris, kohtunikud T. Koopmans, G. F. Mancini, T. F. O'Higgins and M. Díez de Velasco,

kohtujurist: W. Van Gerven,

kohtusekretär: vanemametnik D. Louterman,

olles läbi vaadanud märkused, mille esitasid:

– Madalmaade Kuningriigi valitsus, esindaja: välisministeeriumi peasekretär Dr. B. R. Bot,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: komisjoni õigusnõunik Johannes Føns Buhl ja komisjoni õigustalituse ametnik Berend Jan Drijber,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

arvestades suuliseks menetluseks koostatud ettekannet ja 12. oktoobri 1989. aasta suulist menetlust,

kuulanud 9. novembri 1989. aasta istungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. 19. oktoobri 1988. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. novembril 1988, esitas Hoge Raad der Nederlanden EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks küsimused 17. mai 1977. aasta kuuenda nõukogu direktiivi 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT 1977, L 145, lk 1, edaspidi „kuues direktiiv”) artikli 5 lõike 1 tõlgendamise kohta.

2. Nimetatud küsimused tekkisid Madalmaade Staatssecretaris von Financiëni ja maksukohustuslase Shipping and Forwarding Enterprise Safe BV (Safe Rekencentrum BV, edaspidi „Safe”) vahelises kohtumenetluses. Menetluse esemeks on tagasiulatava hindamise teatis, milles maksuinspektor määras, et Safe peab tasuma käibemaksu Kats Bouwgroep NV-le (edaspidi „Kats”) müüdud kinnisvaralt, mis koosneb üksikelamust ja kõrvalhoonetest (edaspidi „kinnisvara”).

3. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et Safe ja Katsi vahelise 19. juuni 1979. aasta notariaalaktiga võõrandas Safe 2 250 000 Hollandi kuldna eest Katsile kõik õigused nimetatud kinnisvarale, mis ei ole koormatud hüpoteekide ega muude asjaõigustega. Akti kohaselt läksid vara hinna muutumise riisiko ning kõik sellega seotud tulude ja kulutustega kaasnevad õigused ja kohustused üle Katsile, kes omandas nimetatud vara käsutusõiguse. Lisaks kohustus Safe kinnisvara omandiõiguse üle andma Katsi poolt nõutaval ajal, kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 1982. Selleks andis Safe Katsile tagasivõetamatu volituse kinnisvara omandiõiguse ülemineku korraldamiseks. Katsi pankrotihaldurid sõlmisid 11. augustil 1983 notariaalakti, millega nad müüsid Katsi poolt 19. juuni 1979. aasta notariaalaktiga omandatud õigused nimetatud kinnisvarale 450 000 Hollandi kuldna eest kolmandale isikule. Samal kuupäeval andis Safe kinnisvara omandiõiguse üle nimetatud kolmandale isikule.

4. Safe esitas maksuteatise peale kaebuse maksuinspektorile ning seejärel Gerechtshof Den Haagile. Staatssecretaris van Financiën algatas seejärel menetluse Hoge Raad der

Nederlandenis, kes otsustas menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks järgmised küsimused:

„1) Kas kuuenda direktiivi artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et kaubatarne loetakse toimunuks üksnes vara omandiõiguse ülemineku korral?

2) Kui esimese küsimuse vastus on eitav, siis kas kaubatarne loetakse toimunuks ka juhul, kui kauba omanik:

i) on sõlminud teise poolega kokkuleppe, mille kohaselt vara väärtuse muutumise riisiko ja kõik varaga seotud tulude ja kuludega seotud õigused ja kohustused kuuluvad teisele poolele;

ii) on kokku leppinud, et vara omandiõigus antakse teisele poolele üle tulevikus;

iii) on andnud teisele poolele tagasivõetamatu volituse omandiõiguse üleminekuks vajalike toimingute tegemiseks;

iv) on vastavalt lepingule andnud vara teise poole käsutusse?”

5. Täpsemad andmed põhikohtuasja faktiliste asjaolude, menetluse käigu ning Euroopa Kohtule esitatud märkuste kohta on esitatud suuliseks menetluseks koostatud ettekandes ning edaspidi mainitakse või käsitletakse neid niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

Esimene küsimus

6. Tuleb märkida, et kuuenda direktiivi artikli 5 lõikes 1 sätestatakse järgmist: „„Kaubatarne” on materiaalse vara omanikuna käsutamise õiguse üleminek”.

7. Sätte sõnastusest nähtub selgelt, et „kaubatarne” ei ole omandiõiguse üleminek kohaldatavate siseriiklike õigusaktidega ettenähtud korras, vaid hõlmab materiaalse vara mis tahes viisil üleminekut ühelt poolelt teisele, juhul kui teine pool saab tegeliku õiguse käsutada vara nii, nagu ta oleks selle omanik.

8. See seisukoht on kooskõlas direktiivi eesmärgiga, milleks on muu hulgas ühise käibemaksusüsteemi jaoks ühtse maksustatavate tehingute mõiste kehtestamine. Selle eesmärgi saavutamine oleks raskendatud, kui kaubatarne – ühe kolmest maksustatavast tehingust – tingimused oleksid liikmesriigiti erinevad, nagu on erinevad omandi üleminekut käsitlevad tsiviilõiguse sätted.

9. Seepärast tuleb esimesele küsimusele vastata, et kuuenda direktiivi artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et „kaubatarne” on materiaalse vara omanikuna käsutamise õiguse üleminek, isegi kui vara omandiõigus ei ole üle läinud.

Teine küsimus

10. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub selgelt, et siseriiklik kohus soovib eelkõige teada saada, kas kuuenda direktiivi artikli 5 kohase kaubatarne võib lugeda Madalmaade maksuõiguses sätestatud „majandusliku omandiõiguse” üleminekuks, ning ta esitas neli asjaolu, mis moodustasid tema menetluses olevas kohtuasjas majandusliku omandiõiguse ülemineku.

11. Viidates oma teises küsimuses neile neljale asjaolule, soovib siseriiklik kohus tegelikkuses, et Euroopa Kohus kohaldaks kuuenda direktiivi artikli 5 lõiget 1 põhikohtuasjas kõne all olevale lepingule. Asutamislepingu artiklis 177 sätestatud ülesannete lahususest tulenevalt peab aga ühenduse õiguse sätteid, nagu Euroopa Kohus on neid tõlgendanud, konkreetse juhtumi suhtes kohaldama siseriiklik kohus. Kohtuasja faktilisi asjaolusid tervikuna hindamata on kõnealune kohaldamine võimatu.

12. Sellele osutavad ka teises küsimuses nimetatud konkreetsed tingimused, kuna need on ühelt poolt seotud tsiviilõigusliku omandiõiguse üleminekuga, mis ei pruugi tingimata kaasa tuua kuuenda direktiivi artikli 5 lõikes 1 sätestatud tegeliku käsutusõiguse üleminekut, ning teiselt poolt vara andmisega teise poole käsutusse, mis üldjuhul viitab, et tegelik käsutusõigus on üle antud.

13. Seepärast tuleb teisele küsimusele vastata, et siseriikliku kohtu ülesanne on iga konkreetse juhtumi puhul kohtuasja faktiliste asjaolude alusel otsustada, kas on toimunud vara omanikuna käsutamise õiguse üleminek kuuenda direktiivi artikli 5 lõike 1 tähenduses.

Kohtukulud

14. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Madalmaade valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastuseks Hoge Raad der Nederlandeni 19. oktoobri 1988 otsusega esitatud eelotsuseküsimustele otsustab:

1) Kuuenda direktiivi artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et „kaubatarne” on materiaalse vara omanikuna käsutamise õiguse üleminek, isegi kui vara omandiõigus ei ole üle läinud.

2) Siseriikliku kohtu ülesanne on iga konkreetse juhtumi puhul kohtuasja faktiliste asjaolude alusel otsustada, kas on toimunud vara omanikuna käsutamise õiguse üleminek kuuenda direktiivi artikli 5 lõike 1 tähenduses.

Kakouris

Koopmans

Mancini

O’Higgins

Díez de Velasco

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. veebruaril 1990 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Kuuenda koja esimees

J.-G. Giraud

C. N. Kakouris